Vasudeva Upanishad

Vasudeva Upanishad
Translated by P. R. Ramachander
Published by celextel.org

Om! Let my limbs and speech, Prana, eyes, ears, vitality
And all the senses grow in strength.
All existence is the Brahman of the Upanishads.
May I never deny Brahman, nor Brahman deny me.
Let there be no denial at all:
Let there be no denial at least from me.
May the virtues that are proclaimed in the Upanishads be in me,
Who am devoted to the Atman; may they reside in me.
Om! Let there be Peace in me!
Let there be Peace in my environment!
Let there be Peace in the forces that act on me!

Om. The God like sage Narada saluted Lord Vasudeva and requested him, "Oh God, please teach me the rules of Urdhva Pundra (the religious mark of Vaishnavas which is vertical and points upward)". 1

God Vasudeva addressing him told as follows:
The Brahmachari (unmarried student of Vedas) and Grahastha (householder) after reciting the following prayer: "Oh God who holds the wheel, mace and conch, Oh Achyutha who is staying in Dwaraka, Oh Govinda, Oh Lotus eyed one, please protect me, who has surrendered to you." should apply Urdhva Pundra in his forehead and other 12 places with his pure finger (finger next to the little finger) reciting either the Vishnu Gayathri or the 12 names of the Lord viz., Kesava, Narayana, Madhava, Govinda, Vishnu, Madhusudana, Trivikrama, Vamana, Sreedhara, Hrishikesa, Padmanabha and Damodhara. 2

The Sanyasi should wear the Urdhva Pundra with his fourth finger on the head, forehead and chest chanting the Pranava (Om). 3

Brahma, Vishnu and Shiva are three in number: Sthoola (macro), Sookshma (micro) and Karana (cause); are three worlds above: Bhoo, Bhuva and Suva; are three Vedas: Rig, Yajur and Sama; are three states: waking up, dream and sleep. The Urdhva Pundras are three viz., Aa, Uu and Ma. These Urdhva Pundras are full of Pranava and full of the letter Om. That one pranava has only become any. The Lord of the 'Om' takes you above. So you have to wear Urdhva Pundra. 4

That sage who wears four things upward viz., stick, bravery, yoga and Urdhva Pundra would reach the high status of salvation. This stable knowledge would reach me naturally through devotion. 5

Om! Let my limbs and speech, Prana, eyes, ears, vitality
And all the senses grow in strength.
All existence is the Brahman of the Upanishads.
May I never deny Brahman, nor Brahman deny me.
Let there be no denial at all:
Let there be no denial at least from me.
May the virtues that are proclaimed in the Upanishads be in me,
Who am devoted to the Atman; may they reside in me.
Om! Let there be Peace in me!
Let there be Peace in my environment!

Let there be Peace in the forces that act on me!

Here ends the Vasudevopanishad, included in the Sama-Veda.

वासुदेवोपनिषत्

(सामवेदीय)

यत्सर्वहृदयागारं यत्र सर्वं प्रतिष्ठितम् ।
वस्तुतो यन्निराधारं वासुदेवपदं भजे ॥

ॐ आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः
श्रोत्रमथो बलमिन्द्रियाणि च ॥ सर्वाणि सर्वं ब्रह्मोपनिषदं
माहं ब्रह्म निराकुर्यां मा मा ब्रह्म निराकरोदनिराकरणम-
स्त्वनिराकरणं मेऽस्तु तदात्मनि निरते य उपनिषत्सु धर्मास्ते
मयि सन्तु ते मयि सन्तु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

(ऊर्ध्वपुण्ड्रविधिजिज्ञासा)

ॐ नमस्कृत्य भगवान्नारदः सर्वेश्वरं वासुदेवं पप्रच्छ
अधीहि भगवन्नूर्ध्वपुण्ड्रविधिं द्रव्यमन्त्रस्थानादिसहितं मे
ब्रूहीति ।

(गोपीचन्दनस्वरूपम्)

तं होवाच भगवान्वासुदेवो वैकुण्ठस्थानादुत्पन्नं
मम प्रीतिकरं मद्भक्तैर्ब्रह्मादिभिर्धारितं विष्णुचन्दनं
ममाङ्गे प्रतिदिनमालिप्तं गोपीभिः प्रक्षालनाद्गोपीचन्दन-
माख्यातं मदङ्गलेपनं पुण्यं चक्रतीर्थान्तःस्थितं
चक्रसमायुक्तं पीतवर्णं मुक्तिसाधनं भवति ।

(गोपीचन्दनोद्धारधारणयोर्विधानम्)

अथ गोपीचन्दनं नमस्कृत्वोद्धृत्य ।
गोपीचन्दन पापघ्न विष्णुदेहसमुद्भव ।
चक्राङ्कित नमस्तुभ्यं धारणान्मुक्तिदो भव ।
इमं मे गङ्गे इति जलमादाय विष्णोर्नुकमिति मर्दयेत् ।
अतो देवा अवन्तु न इत्येतन्मन्त्रैर्विष्णुगायत्र्या केशवादि-
नामभिर्वा धारयेत् ।

(ब्रह्मचार्यादीनां धारणाप्रकारः)

ब्रह्मचारी वानप्रस्थो वा
ललाटहृदयकण्ठबाहूमूलेषु वैष्णवगायत्र्या
कृष्णादिनामभिर्वा धारयेत् । इति त्रिवारमभिमन्त्र्य
शङ्खचक्रगदापाणे द्वारकानिलयाच्युत । गोविन्द
पुण्डरीकाक्ष रक्ष मां शरणागतम् । इति ध्यात्वा
गृहस्थो ललाटादिद्वादशस्थलेष्वनामिकाङ्गुल्या
वैष्णवगायत्र्या केशवादिनामभिर्वा धारयेत् ।

ब्रह्मचारी गृहस्थो वा ललाटहृदयकण्ठबाहूमूलेषु
वैष्णवगायत्र्या कृष्णादिनामभिर्वा धारयेत् ।
यतिस्तर्जन्या शिरोललाटहृदयेषु प्रणवेनैव धारयेत् ।

(त्रिपुण्ड्रस्य त्रिमूर्त्यादिरूपत्वम्)

ब्रह्मादयस्त्रयो मूर्तयस्तिस्रो व्याहृतयस्त्रीणि छन्दांसि
त्रयोऽग्नय इति ज्योतिष्मन्तस्त्रयः कालास्तिस्रोऽवस्थास्त्रय
आत्मानः पुण्ड्रास्त्रय ऊर्ध्वा अकार उकारो मकार एते
प्रणवमयोर्ध्वपुण्ड्रास्तदात्मा सदेतदोमिति । तानेकधा
समभवत् । ऊर्ध्वमुन्नमयत इत्योङ्काराधिकारी ।
तस्मादूर्ध्वपुण्ड्रं धारयेत् । परमहंसो ललाटे
प्रणवेनैकमूर्ध्वपुण्ड्रं वा धारयेत् ।

(वासुदेवध्यानप्रकारः)

तत्त्वप्रदीपप्रकाशं स्वात्मानं पश्यन्योगी
मत्सायुज्यमवाप्नोति । अथ वा न्यस्तहृदयपुण्ड्रमध्ये
वा हृदयकमलमध्ये वा ।
तस्य मध्ये वह्निशिखा अणीयोर्ध्वा व्यवस्थिता ।
नीलतोयदमध्यस्थाद्विद्युल्लेखेव भास्वरा ।
नीवारशूकवत्तन्वी परमात्मा व्यवस्थित इति ।
अतः पुण्ड्रस्थं हृदयपुण्डरीकेषु तमभ्यसेत् ।
क्रमादेवं स्वात्मानं भावयेन्मां परं हरिम् ।
एकाग्रमनसा यो मां ध्यायते हरिमव्ययम् ।
हृत्पङ्कजे च स्वात्मानं स मुक्तो नात्र संशयः ।
मद्रूपमद्वयं ब्रह्म अदिमध्यान्तवर्जितम् ।
स्वप्रभं सच्चिदानन्दं भक्त्या जानाति चाव्ययम् ।

(वासुदेवस्य सर्वात्मत्वम्)

एको विष्णुरनेकेषु जङ्गमस्थावरेषु च ।
अनुस्यूतो वसत्यात्मा भूतेष्वहमवस्थितः ।
तैलं तिलेषु काष्ठेषु वह्निः क्षीरे घृतं यथा ।
गन्धः पुष्पेषु भूतेषु तथात्मावस्थितो ह्यहम् ।

(बासुदेवध्यानस्थानेषु गोपीचन्दनधारणम्)

ब्रह्मरन्ध्रे भ्रुवोर्मध्ये हृदये चिद्रविं हरिम् ।
गोपीचन्दनमालिप्य तत्र ध्यात्वाप्नुयात्परम् ।
ऊर्ध्वदण्डोर्ध्वरेताश्च ऊर्ध्वपुण्ड्रोर्ध्वयोगवान् ।
ऊर्ध्वं पदमवाप्नोति यतिरूर्ध्वचतुष्कवान् ।
इत्येतन्निश्चितं ज्ञानं मद्भक्त्या सिध्यति स्वयम् ।
नित्यमेकाग्रभक्तिः स्याद्गोपीचन्दनधारणात् ।

(गोपीचन्दनभस्मनोर्धारणविधिः)

ब्राह्मणानां तु सर्वेषां वैदिकानामनुत्तमम् ।
गोपीचन्दनवारिभ्यामूर्ध्वपुण्ड्रं विधीयते ।
यो गोपीचन्दनाभावे तुलसीमूलमृत्तिकाम् ।
मुमुक्षुर्धारयेन्नित्यमपरोक्षात्मसिद्धये ।
अतिरात्राग्निहोत्रभस्मनाग्नेर्भसितमिदंविष्णुस्त्रीणि

पदेति मन्त्रैर्वैष्णवगायत्र्या प्रणवेनोद्धूलनं कुर्यात् ।
एवं विधिना गोपीचन्दनं च धारयेत् ।
यस्त्वधीते वा स सर्वपातकेभ्यः पूतो भवति ।
पापबुद्धिस्तस्य न जायते । स सर्वेषु तीर्थेषु स्नातो भवति ।
स सर्वैर्यज्ञैर्याजितो भवति । स सर्वैर्देवैः पूज्यो भवति ।
श्रीमन्नारायणे मय्यचञ्चला भक्तिश्च भवति ।
स सम्यग्ज्ञानं च लब्ध्वा विष्णुसायुज्यमवाप्नोति ।
न च पुनरावर्तते न च पुनरावर्तते इत्याह भगवान्वासुदेवः ।
यस्त्वेतद्वाधीते सोऽप्येवमेव भवतीत्यों सत्यमित्युपनिषत् ॥

ॐ आप्यायन्तु ममाङ्गानि वाक्प्राणश्चक्षुः श्रोत्रमथो
बलमिन्द्रियाणि च ॥ सर्वाणि सर्वं ब्रह्मोपनिषदं माहं ब्रह्म
निराकुर्यां मा मा ब्रह्म निराकरोदनिराकरणमस्त्वनिराकरणं मेऽस्तु
तदात्मनि निरते य उपनिषत्सु धर्मास्ते मयि सन्तु ते मयि सन्तु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

इति वासुदेवोपनिषत्समाप्ता ॥

vaasudevopanishat

(saamavedeeya)

yatsarvahri'dayaagaaram yatra sarvam pratisht'hitam .
vastuto yanniraadhaaram vaasudevapadam bhaje ..

om aapyaayantu mamaangaani vaakpraanashchakshuh'
shrotramatho balamindriyaani cha .. sarvaani sarvam brahmopanishadam
maaham brahma niraakuryaam maa maa brahma niraakarodaniraakaranama-
stvaniraakaranam mestu tadaatmani nirate ya upanishatsu dharmaaste
mayi santu te mayi santu ..

om shaantih' shaantih' shaantih' ..

(oordhvapund'ravidhijijnyaasaa)

om namaskri'tya bhagavaannaaradah' sarveshvaram vaasudevam paprachchha
adheehi bhagavannoordhvapund'ravidhim dravyamantrasthaanaadisahitam me
brooheeti .

(gopeechandanasvaroopam)

tam hovaacha bhagavaanvaasudevo vaikunt'hasthaanaadutpannam
mama preetikaram madbhaktairbrahmaadibhirdhaaritam vishnuchandanam
mamaange pratidinamaaliptam gopeebhih' prakshaalanaadgopeechandana-
maakhyaatam madangalepanam punyam chakrateerthaantah'sthitam
chakrasamaayuktam peetavarnam muktisaadhanam bhavati .

(gopeechandanoddhaaradhaaranayorvidhaanam)

atha gopeechandanam namaskri'tvoddhri'tya .

gopeechandana paapaghna vishnudehasamudbhava .
chakraankita namastubhyam dhaaranaanmuktido bhava .
imam me gange iti jalamaadaaya vishnornukamiti mardayet .
ato devaa avantu na ityetanmantrairvishnugaayatryaa keshavaadi-
naamabhirvaa dhaarayet .

(brahmachaaryaadeenaam dhaaranaaprakaarah')

brahmachaaree vaanaprastho vaa
lalaat'ahri'dayakant'habaahoomooleshu vaishnavagaayatryaa
kri'shnaadinaamabhirvaa dhaarayet . iti trivaaramabhimantrya
shankhachakragadaapaane dvaarakaanilayaachyuta . govinda
pund'areekaaksha raksha maam sharanaagatam . iti dhyaatvaa
gri'hastho lalaat'aadidvaadashasthaleshvanaamikaangulyaa
vaishnavagaayatryaa keshavaadinaamabhirvaa dhaarayet .
brahmachaaree gri'hastho vaa lalaat'ahri'dayakant'habaahoomooleshu
vaishnavagaayatryaa kri'shnaadinaamabhirvaa dhaarayet .
yatistarjanyaa shirolalaat'ahri'dayeshu pranavenaiva dhaarayet .

(tripund'rasya trimoortyaadiroopatvam)

brahmaadayastrayo moortayastisro vyaahri'tayastreeni chhandaamsi
trayo'gnaya iti jyotishmantastrayah' kaalaastisro'vasthaastraya
aatmaanah' pund'raatraya oordhvaa akaara ukaaro makaara ete
pranavamayordhvapund'raastadaatmaa sadetadomiti . taanekadhaa
samabhavat . oordhvamunnamayata ityonkaaraadhikaaree .
tasmaadoordhvapund'ram dhaarayet . paramahamso lalaat'e
pranavenaikamoordhvapund'ram vaa dhaarayet .

(vaasudevadhyaanaprakaarah')

tattvapradeepaprakaasham svaatmaanam pashyanyogee
matsaayujyamavaapnoti . atha vaa nyastahri'dayapund'ramadhye
vaa hri'dayakamalamadhye vaa .
tasya madhye vahnishikhaa aneeyordhvaa vyavasthitaa .
neelatoyadamadhyasthaadvidyullekheva bhaasvaraa .
neevaarashookavattanvee paramaatmaa vyavasthita iti .
atah' pund'rastham hri'dayapund'areekeshu tamabhyaset .
kramaadevam svaatmaanam bhaavayenmaam param harim .
ekaagramanasaa yo maam dhyaayate harimavyayam .
hri'tpankaje cha svaatmaanam sa mukto naatra samshayah' .
madroopamadvayam brahma aadimadhyaantavarjitam .
svaprabham sachchidaanandam bhaktyaa jaanaati chaavyayam .

(vaasudevasya sarvaatmatvam)

eko vishnuranekeshu jangamasthaavareshu cha .
anusyuto vasatyaatmaa bhooteshvahamavasthitah' .
tailam tileshu kaasht'heshu vahnih' ksheere ghri'tam yathaa .
gandhah' pushpeshu bhooteshu tathaatmaavasthito hyaham .

(baasudevadhyaanasthaaneshu gopeechandanadhaaranam)

brahmarandhre bhruvormadhye hri'daye chidravim harim .
gopeechandanamaalipya tatra dhyaatvaapnuyaatparam .
oordhvadand'ordhvaretaashcha oordhvapund'rordhvayogavaan .
oordhvam padamavaapnoti yatiroordhvachatushkavaan .
ityetannishchitam jnyaanam madbhaktyaa sidhyati svayam .
nityamekaagrabhaktih' syaadgopeechandanadhaaranaat .

(gopeechandanabhasmanordhaaranavidhih')

braahmaanaanaam tu sarveshaam vaidikaanaamanuttamam .
gopeechandanavaaribhyaamoordhvapund'ram vidheeyate .
yo gopeechandanaabhaave tulaseemoolamri'ttikaam .
mumukshurdhaarayennityamaparokshaatmasiddhaye .
atiraatraagnihotrabhasmanaagnerbhasitamidamvishnustreeni
padeti mantrairvaishnavagaayatryaa pranavenoddhoolanam kuryaat .
evam vidhinaa gopeechandanam cha dhaarayet .
yastvadheete vaa sa sarvapaatakebhyah' pooto bhavati .
paapabuddhistasya na jaayate . sa sarveshu teertheshu snaato bhavati .
sa sarvairyajnyairyaajito bhavati . sa sarvairdevaih' poojyo bhavati .
shreemannaaraayane mayyachanchalaa bhaktishcha bhavati .
sa samyagjnyaanam cha labdhvaa vishnusaayujyamavaapnoti .
na cha punaraavartate na cha punaraavartate ityaaha bhagavaanvaasudevah' .
yastvetadvaadheete so'pyevameva bhavateetyom satyamityupanishat ..

om aapyaayantu mamaangaani vaakpraanashchakshuh' shrotramatho
balamidriyaani cha .. sarvaani sarvam brahmopanishadam maaham brahma
niraakuryaam maa maa brahma niraakarodaniraakaranamastvaniraakanam mestu
tadaatmani nirate ya upanishatsu dharmaaste mayi santu te mayi santu ..

om shaantih' shaantih' shaantih' ..

iti vaasudevopanishatsamaaptaa ..